

ФАРЗАНДЛАРИМИЗ ТЎҒРИСИДА ҒАМХЎРЛИК

Мактабни ислоҳ қилиш лойиҳаси кўзда тутиб ўзгартирилариш жуда кенглиги билан гўнотда чуқур таассурот қолдириди. Умумий ўрта ва ҳунар татлим структураси ўзгаради. Ўрта умумтаълим мактаби ўн бичинчи синфдан бошлаб қўшимча синф хоналар бунёд этилишига қараб болаларни олти ёшдан мактабга қабул қилиш учун ўқитувчи кадрларни тайёрлаш зарурлиги ҳақидаги масала жуда тўғри қўйилган.

Ўқитувчининг оёқини ошириш, унинг маошини кўпайтириш тўғрисидаги ғамхўрлик ҳам бизни қувонтирди. Пенсия ёшига етганда кейин ҳам мактабда ишлашни хоҳлайдиган ўқитувчилар учун пенсияни тўла миқдорда тўлаш Лойиҳада кўзда тутилса чакки бўлмас эди.

Ветеран-педагогларнинг тажрибасидан ҳар бир мактаб коллективи янада кенгроқ фойдаланиши керак. Лоийҳада дарс бериш маҳорати, илгор тажрибаларни умумлаштириш ва ёйишга катта эътибор қаратилган. Илгор ўқитувчилар болада фикрлаш қобилиятини ривожландиришга эътибор берилди. унда муҳокама қилиш, қандай тушуниш кўникмаларини ҳосил қилишди, адабиётлардан фойдалана билишни ўргатишди. Уларнинг тажрибасини кенг ёйиб бериш керак. Бунинг учун аса ўқитувчилар малакасини ошириш институти, методик кабинетлар, халқ маорифи бўлимининг кўп куч-ғайрат сарфлаши лозим.

Лойиҳада ўқувчиларнинг меҳнат тарбияси ва касб танишга алоҳида эътибор қаратилган. Бизда бу борада кўп иш қилинган. Масалан, мактабимизда 4-синфдан 8-синфгача қизлар ўқувчусталоналарида бичиштиришни ўргатди. Бунинг учун 12 та тикувчилик машинаси келтирилган. Ўғил болалар аса дурадгорлик ва слесарлик ишларини ўрганмоқдалар. Ҳойиҳада сифв ўқувчилари аса ўқув-ишлаб чиқариш комбинатига боришияти.

Хар йили 8-синф ўқувчилари «Назарбек» совхозда мева ва сабзавотларни йилгиб-териб олишда катнашмоқда. Бироқ, ҳозир масала бундан кенгроқ таролада кўйилган. Биз ўқувчиларда фақат меҳнат кўникмаларини ҳосил қилишга, уларни касбга йўналтириб беришга қўймай, балки татлимнинг умумий меҳнат билан қўшиб олиб берилишига эришишимиз керак. Шунга эришайликки, ўқувчилар ишлаб чиқаришга киришиб кетсинлар. План, меҳнат иттизомни тўғрисида муайян тасаввурга эга бўлинлар. Ишлаб топилган пўлни катрига етатишдан бўлинлар. Бунда ота-оналар зиммасига ҳам катта масъулият тушади. Улар фарзандларини ёшлигиданоқ уйда у ёки бу ишни қилишга

Ўргата боришлари керак. Лойиҳа турар жойларда ўқувчилар билан тарбиявий иш олиб боришни тўдан яхшилашни кўзда тутмоқда. Ўқувчиларга мустақил ишлаш вазиятларини камол топтириш, уларнинг кўникмаларини қариб кўбулар, техника тўғрисида ва баданий ижодкорлик тўғрисида, спорт секциялари ташкил этиш лозим.

Бу ишда мактабга ота-оналар, халқ депутатлари Советлари, жамоатчилик, ишлаб чиқариш коллективлари ёрдам беришлари лозим. Ана шундай биргаликда иш олиб бориш, шак-шубҳасиз, ўсиб келаётган ёш авлодини тарбиялаш ишларини яхшилашга ёрдам беради.

А. ОТАМАТОВ,
Октябрь районидидаги 169-мактаб директори, СССР ва Ўзбекистон ССР халқ маорифи аълочилиси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи.

ЎҚУВЧИЛАР ЧУҚУР БИЛИМ ОЛСИН

Олдинги йилларда ҳар педагогик кенгашларда ёки ишлаб чиқариш йилликларида мактаб ишининг баъзи томонларини қайта қуриш ҳақида гап борарди. Масалан, ўз мактабимизни олиб кўрайлик. Мактабимиз иختисослашган, 2-синфдан бошлаб француз тилини ўргатамиш. Хар кунни ўнлайдиган дарслар миқдори кўп. Хар кунни олти-етти соатдан дарс ўтилади. Катта ишдаги кишилар 6—7 соат бир ерда надалиб ўтиришса, қандай бўлади? Ҳолбуки, бу болаларга оғирлик қилишди.

Ота-оналар бизнинг эътиборимизни яна бир нарсага қаратишарди. Масалан, фарзандлари дарс тайёрлашдан бир дақиқа ҳам бўшамайди. Дам олиш, уй ишларига қарашини, мактабдан ташқари ишларга, очиги, вақтлари қолмайди. Мактабни ислоҳ қилиш Лойиҳаси ҳудди шу проблемани ҳал қилишга ёрдам беришни ҳам кўзда тутади, яъни ўқув программалари қайта кўриб чиқилди.

Энди олти ёшдан мактабга боришни олиб кўрайлик. Бу ҳам мақсадга мувофиқдир. Негакки, ҳозир етти ёшда биринчи синфга келаётган болалар ўқув программасини жуда осон ўзлаштиришади. Масалан, мактабда келмасданқўқуни, баъзилари аса ёшиши билишади. Ҳатто математика бўйича унча мураккаб бўлмаган вазифаларни бемалол бажаришади. Шунинг учун ҳам Лойиҳада кўзда тутилган фикр жуда ўринлидир. Агар бола бошланғич мактабда масалаларни осонгина ечишга ўрганиб қолса, дарсда берилган топшириқларни осон бажарса, кейинчалик ўрта мактабда ёмон ўқийдиган бўлиб қолиши

лиши практикадан маълумдир. Чунки у авваллари масалани осон ечишга ўрганиб қолганлиги учун ҳам мураккаброқ вазифалар олдида қийналади. Баъзи ота-оналар аса бунга ҳайрон бўлишади. Мен бу гапни бекин айтганим йўқ. Масалан, шу ўғлу йилнинг биринчи синфдан бўйича билим савияси салкам 60 проценти ташкил этиди. Ўрта мактабда аса салкам 42 проценти ташкил этиди. Хар йили шундай кўрсаткичга эришляпти.

Бошланғич мактабларда ўқитиш муддатини бир йил узайтириш программалари кўз тутилган материалларини янада изчил ўзлаштириш имконини беради. Бошланғич синфда олинган билимлар, кўникмалар, меҳнатсаварлик ва бошқа вазиятлар кейинчалик бориб фан асосларини ўзлаштиришни анча енгиллаштиради.

Лойиҳада мактабларнинг корхоналар, жамоатчилик ташкилотлари билан алоқасини мустаҳкамлаш кўзда тутилган ҳам бизни қувонтиради. Ҳозирги вақтда мактабимизга 1-ремонт-қурилиш бошқармаси оталиқ ташкилотни сифатида бичкирилган. Бироқ бу ташкилот бизга бироқ тузулроқ амалий ёрдам бермайпти. Ҳоҳ ремонтда бўлин, хоҳ ўқувчилар билан тарбиявий иш олиб бориш борамида бўлин, амалий ёрдамни қўрмайлимиш. Лойиҳада аса фақат ёрдам беришга эмас, балки мактабларни яхшироқлашга ёрдам бериш кўзда тутилган. Ўқитувчига ва унинг ишга ҳурмат билан қараш тўғрисидаги масала ҳам жуда тўғри кўйилган. Лойиҳа мактабда таълим-тарбия ишларини янада тақомиллаштиришга эътиборимизни қаратишди.

Р. МИХАЙЛОВА,
Қ. Белинский номидаги 51-мактаб директори.

ЎШКИ ОЛИМПИДАНИНГ ТУҒИЛИШИ

Хўрматли редакция! Яна икки ҳафтадан кейин Югославиянинг Сараево шаҳрида XIV ўшқи Олимпиада бошланади. Ўшқи Олимпиада ўшқари ҳар тўрт йилда ўтказилади. Оддий ҳисоб-китобга кўра биринчи Олимпиада ўшқи ўшқари 1928 йилда ўтказилган бўлса керак. Шу тўғрисида! Бу мусобақаларни ўтказиш ташаббускорлари ким бўлган!

XX аср бошларида-ёқ Францияда Пьер де Кубертен спортнинг қишқи турлари бўйича Олимпиада ўтказишга алоҳида кўзи қўйди. Бироқ қишқи турлари бўйича Олимпиада ўтказишга алоҳида кўзи қўйди. Бироқ қишқи турлари бўйича Олимпиада ўтказишга алоҳида кўзи қўйди. Бироқ қишқи турлари бўйича Олимпиада ўтказишга алоҳида кўзи қўйди. Бироқ қишқи турлари бўйича Олимпиада ўтказишга алоҳида кўзи қўйди.

СПОРТ КўНДАЛИГИ

● Тошкентда футбол бўйича «Спартак» кўнгилли спорт жаҳияти Тошкент область Совети биринчилиги мусобақалари бўлиб ўтди. Ғолиблик учун бўлган баҳсда пойтахтимиздаги ЖЭУ, маҳалла, болалар ва ўсмирлар спорт мактаблари ўшқари йиллик командаси қатнашди. Учасуларни ҳужумкорлик рўқида ўтказган «Спартак» кўнгилли спорт жаҳиятининг болалар ва ўсмирлар спорт мактаби командаси биринчи ўринни эгаллади. Иккинчи ўринни Пушти ҳаммом маҳалласининг командаси кўлга киритди.

«ШАХМАТ КАМАЛАГИ» КЛУБИ

Хўрматли оқшомхонлар! Сизларга маълумки, «Шахмат камалаги» рубрикаси остида материаллар бериб боришимиз. Улар газетхонларга маълум бўлмоқда. Биз бугун газетхонларнинг истакларини ҳисобга олиб «Шахмат камалаги» клубга айлантиришга қарор қилидик.

ВОЛЕЙБОЛЧИЛАР БАҲС БОШЛАШДИ

«Меҳнат резервлари» спорт комплекси, 9-шахар ўрта ҳунар-техника билым журти, ТошДУ, Тошкент темир йўл транспортни инженерлари институти, «Ташсельмаш» заводи, 100-ўрта мактабининг спорт залларида қизиқарли беллашувлар бошланди.

ЯХШИ ДАМ — МЕҲНАТГА ҲАМДАМ

Чимён спорт-туристик базаси шу кунларда инҳоятда ганзқум. Дам олувчиларга савдо дўноқлари, прокат пунктлари, олма йўл хизмат қилмоқда. Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети меҳнаткашларнинг қишқи дам олишини ташкил этиш комиссиясига тасдиқлаган график асосида ҳордиқ — чиқариш масмасуи бошланди.

● «Ешлики спорт аренасида енгил атлетика бўйича СССР Кубогининг зонал мусобақалари акунланди. Омск шаҳрида бошланган ярим финал беллашуварларида қатнашши ҳуқуқинин Самарқанд областининг командаси кўлга киритди. Тошкентликлар ҳам яхши тайёргалик кўришган. Киска қилиб айтганда, бахслар спортчилар учун синов ва маҳоратини тақомиллаштириш мактаби вазифасини ўтайди. Чемпион 30 январь кунни маълум бўлади.

● Митрофанов номидаги сув спорти саройида ўтказилган сузим бўйича республика чемпионатида Тошкент шаҳри спортчиларининг устулгли аққол кўзга ташланиб турди.

100 метр масофага эркин сузимда Ольга Жижель ва Андрей Румяцев ғолиб чиқди. 200 метр масофага чалқанчасига сузим баҳсида Анжелила Абдуллаева маррага биринчи бўлиб келди. Эркаклар орасида шу масофага ўтказилган мусобақада тошкентлик Дмитрий Московский ғолиб чиқди. 200 метр масофага баттерфлей усулида сузимда Дилшод Эгамбердиев ғолиб чиқди.

● Чирчиқ шаҳрида бўлиб ўтган дэю-до кўраш бўйича республика биринчилигида юздав зинд спортчи қатнашди. Тошкентликлардан Алексей Бахарева, Владимир Истомин, Евгений Кун, Владимир Шчербинини ғолиблик шохсузининг эг қокори поғонасига кўтарилди. Улар февраль ойида Витебск шаҳрида ўтказилган республика биринчилигида республикамиз шарофидини ҳимоя қилиш ҳуқуқига эга бўлди.

Редактор Ш.О.УБАЙДУЛЛАЕВ
3 ТОШКЕНТ БЕЛ. ОҚШОМИ
24 ЯНВАРЬ, 1984 й.

Беруний кўчасидида 119-магазини китобхонларга яхши хизмат кўрсатмоқда. СУРАТДА: бадий адабиёт бўлимининг ишчан сотувчиси, комсомол аъзоси Саида Тошохунова харидор — Тошкент Давлат университетининг студенти Гулнора Валиевага китоб танилаша ёрдам беришди.

Илмий лабораториядан репортаж «Мен — гапирадиган машина»

Минскилик олимлар принципал янги нутқ синтезаторлари ва анализаторларининг синоваларини тўғатиб, уларни тарихий таркибда ишлаб ҳам кўридилар. Бу аппаратлар халқ ўнжалигининг турли тармоқларида робот техникасидан кенг кўламда фойдаланиш истиқболларини очиб беради.

«Лабораторияда биздан ташқари ҳеч ким йўқ. Аммо йўнғир-йўнғир гаплашаётганлигини равшан эшитиб туришимиз. Бир вақт металл кўплардан бири: — Компьютер (ҳисоб Мен) — ўйлайдиган ва гапирадиган машинаман!» деб қолса бўлади.

— Республика халқаро телефон станцияси компьютерининг перферентасидан «фонолофон»га программа киритилади. Шу заҳоти система қардор абонентларга телефон қила бошлайди. Бундай установа телефон станциясининг иши микозлар билан сузлашидан иборат ҳодимлар ўринини олди. Эксперимент ўзини оқлади: қардорлар сонини жуда камайди. Лекин олимлар систе-

—Машина ўзи гапиришни ўрганиб олгач, бошқаларни ҳам тўғри гапиртиришга ўргата бошлайди. — дейишди ижнерлар. Гродно медицина институтидида тутилми гапирадиган болаларини тўғри сузлашга ўргатишда шундай аппаратлардан бири ишлатилапти. Москва университетидида ва Минск чет тиллар педагогика институтидида, студентларга тил ўргатишда роботнинг шу вазифани «қобилиятдан» фойдаланишга уриниб кўрилади.

Лабораторияда аса янги электрон полиглотлар (кўп тил билувчилар) устиди иш олиб боришмоқда. Кўйиники, таржимон программачилар ёрдамида ЭХМ билан икки томон тушунардиган тилда мувоқот қилиб бўладиган вақт этиб келади. Ҳозир Калининград экспериментал — механика заводида янги нутқ синтезаторлари ва амалдорларини кўпайиб ишлаб чиқаришга таъйиғарлик бошлай юборилди.

Дам олувчиларга савдо дўноқлари, прокат пунктлари, олма йўл хизмат қилмоқда. Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети меҳнаткашларнинг қишқи дам олишини ташкил этиш комиссиясига тасдиқлаган график асосида ҳордиқ — чиқариш масмасуи бошланди.

Чимён спорт-туристик базаси шу кунларда инҳоятда ганзқум. Дам олувчиларга савдо дўноқлари, прокат пунктлари, олма йўл хизмат қилмоқда.

БИЛДИРИШ

Узбек тилида халқаро мавзуларда лекция ўқувчи лекторлар тайёрлаш факультети тинловчилари диққатига!

25 январь соат 17 да Билимлар уйида «Хо-

лекцияни қандай тайёрлаш ва ўқиб керак!» Лектор — фалсафа фанлари кандидатати, доцент С. Йўлдошев.

Лекторлик маҳорати ва ноткилик санъати факультети тинловчилари диққатига! 26 январь соат 17 да

В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкент филиалида «Ленинча мактабининг атоқли нотиклари» мавзуида лекция ўқилади. (В. Володарский, Я. М. Свердлов, Ф. Э. Дзержинский, А. В. Луначарский, М. И. Калинин, С. М. Киров,

В. М. Куйбишев). Лектор — профессор, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими Л. Хўжаева.

Иккинчи лекция — «Лекция пропагандасида адабиёт ва санъатнинг роли». Лектор — профессор А. Рибник.

СУРАТЛАРДА: навбатдаги дам олиш давҳалари. М. АРПОМОВА.

